

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 7CoP/266/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7112205501
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 09. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Frederika Zozuláková
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2012:7112205501.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti H. G. Š. nar. XX.XX.XXXX a N. Y. Š. nar. XX.XX.XXXX zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Košiciach detí rodičov G. Š. nar. X.X.XXXX bývajúcej v Č. č. XXX zastúpenej JUDr. Melániou Knopovou advokátkou Advokátskej kancelárie so sídlom v Košiciach na Štúrovej ul. č. 20 a Ing. H. Š. nar. XX.X.XXXX bývajúceho v Českej republike K. R. na Q. T. T. XXXX/X zastúpeného JUDr. Jiřím Novákem advokátom so sídlom v Přerove na Náměstí T.G.M. č. 11 o návrhu otca na nariadenie návratu maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu o odvolaní matky proti uzneseniu Okresného súdu Košice I z 23.5.2012 č.k. 11P 26/2012-216 takto

rozhodol:

Zrušuje uznesenie a vracia vec na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým uznesením nariadil návrat maloletých detí H. G. Š. nar. XX.XX.XXXX a N. Y. Š. nar. XX.XX.XXXX do miesta obvyklého pobytu do Českej republiky do 14 dní od doručenia uznesenia. Rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Rozhodol tak na základe návrhu otca doručeného súdu 28.2.2012, ktorým sa domáhal, aby súd rozhodol o mieste obvyklého pobytu maloletých detí a nariadil ich návrat do krajiny obvyklého pobytu do Českej republiky a to do 14 dní od doručenia uznesenia. Konajúci súd právne posúdil vec podľa čl. 1 ods. 2 Ústavy SR, čl. 1 písm.a/, čl. 3, čl. 13 Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí publikovanom oznámením Ministerstva zahraničných vecí SR pod č. 119/2001 Z.z. prijatého Haagskou konferenciou medzinárodného práva súkromného 25.10.1980, ktorý pre Slovenskú republiku vstúpil v platnosť 1.2.2001 (ďalej len Dohovor), čl. 17 Preambuly a čl. 11 ods. 4 Nariadenia Rady ES č. 2201/2003 z 27.11.2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje Nariadenie (ES) č. 1347/2000) a uviedol, že s námietkami matky ohľadne obvyklého pobytu detí, či jej tvrdením o súhlase otca s odchodom na Slovensko, prípadne jej výkladom výkonu opatrovníckych práv sa súd nestotožnil. Uviedol, že námietky matky, ktorá žiadala pri rozhodovaní o návrate posúdiť možnosti rodičov na výchovu detí, keď ona sa môže venovať väčšinu času výchove detí oproti otcovi, ktorý je zamestnaný prípadne, že má lepšie bytové podmienky dodal, že konanie o návrat nie je konaním o výkone rodičovských práv a povinností, t.j. nerieši, ktorý z rodičov má lepšie podmienky a predpoklady na riadnu výchovu maloletých detí. Na takéto konanie a rozhodnutie je príslušný súd, v obvode ktorého majú maloleté deti obvyklý pobyt. Zdôraznil, že nariadenie návratu neznamená ani odtrhnutie dieťaťa od matky, keďže matka má právo vrátiť sa s maloletými na územie Českej republiky, kde v prípade, že s otcom maloletých detí neobnovia spolužitie, môže situáciu riešiť právnymi prostriedkami. Nariadenie návratu neznamená ani odlúčenie maloletých od príbuzných matky, keďže z vykonaného dokazovania bolo zrejmé, že matka s maloletými deťmi vždy so súhlasom otca opakovane navštevovala svojich príbuzných na Slovensku. Ďalej mal v konaní preukázané, že maloleté deti sa narodili počas manželstva rodičov a to na Slovensku

na základe rozhodnutia oboch rodičov. Matka so súhlasom otca obe maloleté deti porodila v X., t.j. na území Slovenskej republiky. Následne po pôrode sa vrátila na územie Českej republiky, kde žila v spoločnej domácnosti s otcom maloletých detí. Z uvedeného je teda preukázané, že deti nadobudli rozhodnutím oboch rodičov obvyklý pobyt na území Českej republiky, pričom rozhodnutie vytvoriť kompletnú rodinu a spolužitie v jednej domácnosti v mieste bydliska otca matka v konaní potvrdila. Podľa názoru súdu existenciu takto nadobudnutého obvyklého pobytu nemožno vyvrátiť obranou matky, že deti boli porodené na území Slovenska, že tu majú ošetrojúceho lekára, matka chodila s nimi na krátkodobé pobyty, ale s úmyslom niekedy v budúcnosti žiť spoločne na Slovensku. Úmysel matky žiť na území Českej republiky taktiež preukazuje prihlásenie k trvalému pobytu, zdravotné poistenie, poberanie dávok, štúdiom na vysokej škole a taktiež prihlásenie dieťaťa do predškolského zariadenia, ktoré malo navštevovať pred septembrom 2011. Po určení obvyklého pobytu detí sa súd zaoberal otázkou výkonu rodičovských práv k maloletým, pričom zistil, že rodičovské práva a povinnosti k maloletým deťom po ich narodení nadobudli obaja rodičia, vykonávali ich spoločne, v spoločnej domácnosti v Českej republike. Súd neprihliadol na tvrdenie matky, že otec svoje rodičovské práva nevykonával, keďže osobnú starostlivosť o deti v tak útlom veku počas pracovnej zaneprázdnenosti vykonávala ona na materskej dovolenke. V tomto smere poukázal na Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003, podľa ktorého pojem opatrovnícke právo zahŕňa práva a povinnosti súvisiace s osobnou starostlivosťou o dieťa, najmä právo určiť miesto obvyklého pobytu dieťaťa. Podľa názoru súdu k neoprávnenému premiestneniu detí matkou v zmysle Dohovoru skutočne došlo, keďže matka v čase odchodu na Slovensko v máji 2011 nebola rozhodnutá, že sa do Českej republiky nevráti a aj rodičia sa dohodli, že matka, tak ako aj predtým, vycestuje na územie Slovenska na krátkodobý pobyt z dôvodu služobnej cesty otca v zahraničí, navštívi rodinu, s čím aj otec súhlasil a pomáhal im presťahovať určité veci. Otec však matke súhlas na zmenu obvyklého pobytu detí nikdy nedal, ani pred jej odchodom v máji 2011 dať nemohol, pretože v tom čase ani ona sama nevedela, že sa na územie ČR už nevráti. Následne matka otcovi oznámila v októbri 2011, že sa na územie ČR nevráti, tento sa obrátil na príslušné orgány so žiadosťou o návrat detí do krajiny obvyklého pobytu. Po ustálení obvyklého pobytu detí a preukázaní skutočnosti, že došlo k neoprávnenému premiestneniu detí z krajiny obvyklého pobytu súd zisťoval, či v zmysle čl. 13 Dohovoru existujú iné závažné skutočnosti, pre ktoré by návrat maloletých detí nemohol nariadiť, pričom takéto závažné skutočnosti nezistil. Vyjadril názor, že matka v konaní nepreukázala svoje tvrdenia o fyzickom a psychickom týraní, sexuálnom zneužívaní maloletej dcéry otcom, nezistil ani žiadne existujúce nebezpečenstvo, že by návrat detí vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ich inak priviedol do neznesiteľnej situácie. Pokiaľ matka v konaní predkladala lekárske potvrdenia ohľadne psychologického, psychiatrického a gynekologického vyšetrenia mal. H. G. a mal. N. Y. ohľadne ich vyšetrení, tieto za relevantný dôkaz nepovažoval a poukázal na samotnú výpoveď matky, z ktorej vyplynulo, že ju manžel nikdy sexuálne neobťažoval, ani maloleté deti a teda išlo o nepreukázané tvrdenia matky s účelom oddialiť rozhodnutie súdu vo veci. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že rodina bývala v spoločnej domácnosti. Otec matke zabezpečoval štúdiom i pobyty na Slovensku, matka sa ani vtedy ani raz neobrátila na príslušnú políciu ani na iné príslušné orgány v mieste ich spoločného bydliska, z ktorých záznamov by tvrdené skutočnosti mohli byť preukázané. Z uvedeného dôvodu ani nenariaďoval v konaní znalecké dokazovania ohľadne vyšetrenia maloletých detí z dôvodu, aby ich nevystavoval ďalšiemu psychologickému vyšetreniu, ktoré deti od septembra 2011 niekoľkokrát absolvovali na podnet samotných rodičov. Vzhľadom na citované zákonné ustanovenia je toho názoru, že miestom obvyklého pobytu maloletých detí je Česká republika, preto nariadil ich návrat do 14 dní od doručenia uznesenia (§ 171 ods. 1 O.s.p.). Ostatné výroky, ktorých sa domáhal právny zástupca otca sa podľa názoru súdu týkajú rozhodnutia ohľadne úpravy rodičovských práv a povinností, o ktorých bude rozhodovať príslušný súd v krajine obvyklého pobytu maloletých detí. Ďalej poukázal na čl. 11 ods. 2 Dohovoru, z ktorého vyplýva, že súd zabezpečuje, aby dieťaťu bola daná možnosť vyjadriť sa, ak sa to s ohľadom na jeho vek alebo stupeň vyspelosti nejaví nevhodné. V danom prípade maloleté deti nevypočul, pretože ich vek a stupeň vyspelosti nie je vhodný, keďže mal. H. G. má štyri roky a mal. N. Y. dva roky. O trovách konania rozhodol podľa ust. 146 ods. 1 písm.a/ O.s.p..

Proti tomuto uzneseniu podala v zákonnej lehote odvolanie matka z dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm.a/, c/, d/ O.s.p. a žiadala, aby odvolací súd zrušil uznesenie súdu prvého stupňa, vrátil vec na ďalšie konanie a zároveň, aby rozhodol o odložení vykonateľnosti napadnutého uznesenia a to až do právoplatného skončenia konania o nariadenie návratu maloletých detí do miesta obvyklého pobytu do Českej republiky. Vyjadrila názor, že odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa je nepreskúmateľné pre nedostatok a nezrozumiteľnosť dôvodov. Poukázala na čl. 3 ods. 1, čl. 9 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl.

19 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, ktoré súd prvého stupňa hrubo porušil. Uviedla, že v písomnom podaní adresovanom súdu vo veci samej z 5.4.2012 vyjadrila vážne obavy o telesné, ale aj duševné zdravie mal. H. a to z pohľadu na prostredie, v ktorom bola nútená žiť v dobe svojho pobytu v K. R. po 23.1.2012. Nemala možnosť sa kontaktovať s matkou ani svojím bratom, bola nútená obývať s otcom jednu spoločnú miestnosť v byte otcových rodičov, kde bola nútená s ním spať v jednej posteli. Stav duševného rozpoloženia maloletej mohol podľa jej názoru kvalifikovane posúdiť iba lekár v príslušnom medicínskom odbore a to detský psychiater. Nakoľko rozhodnutie vo veci nariadenia návratu oboch detí do Českej republiky závisí od skutočností, na ktoré sú potrebné odborné znalosti, žiadala, aby súd ustanovil znalca z medicínskeho odboru, ktorý by posúdil, či zotrvanie mal. H. G. v krajine jej údajného obvyklého pobytu v Českej republike nepredstavuje pre maloletú vážne nebezpečenstvo psychickej ujmy a neprivedie ju do neznesiteľnej situácie. V tejto súvislosti poukázala na obsah čestného vyhlásenia prastarej matky maloletej, ktoré 10.4.2010 predložila do spisu. Keďže súd prvého stupňa nevykonal ňou navrhnutý dôkaz a to nezadovážil príslušný znalecký posudok, ktorý bol spôsobilý preukázať právne významnú skutočnosť, pričom sa nevysporiadal s listinným dôkazom, lekárskou správou - nálezom z klinicko-psychologického vyšetrenia mal. N. Y. z 12.4.2012, neúplne zistil skutkový stav. Ďalej uviedla, že otec predložil súdu záväznú prihlášku pre mal. N. Y. k dennej dochádzke do predškolského zariadenia v Mrňousek CZ s.r.o., kde by bol mal. N. G. umiestnený otcom po jeho prípadnom návrate do Českej republiky. Vzhľadom na to, že otec v súčasnej dobe nie je schopný zabezpečiť celodennú starostlivosť o maloletého 19-mesačného syna, ktorý vyžaduje bezpečnú vzťahovú väzbu s matkou, nie je vhodné, aby dieťa bolo v súčasnosti a ani v dohľadnej dobe umiestnené do jasli. Nevykonanie tohto dôkazu, ktorého vykonanie navrhla, nie je súdom v napadnutom rozhodnutí vôbec zdôvodnené. Ďalším dôvodom jej odvolania je, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Dôvodom nesprávneho skutkového zistenia je nesprávne hodnotenie vykonaných dôkazných prostriedkov, to znamená, že došlo k porušeniu ust. § 132 O.s.p., keď súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozsudku, lebo z ust. § 157 ods. 2 O.s.p. vyplýva povinnosť súdu v odôvodnení rozsudku stručne, jasne a výstižne vysvetliť, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a tak ďalej. Domnieva sa, že na základe vykonaného dokazovania súd prvého stupňa dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, že krajinou obvyklého pobytu oboch maloletých detí je Česká republika. Tento záver súdu nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Pokiaľ ide o pojem obvyklý pobyt, tento zaviedla do terminológie medzinárodného práva Haagska konferencia prostredníctvom dohovorov, ktoré boli organizáciou vypracované. Zdôraznila, že pojmom obvyklý pobyt a to jeho výkladom sa zaoberal Súdny dvor ES na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania podaného Najvyšším správny súdom Fínska, ktorý žiadal o výklad pojmu obvyklý pobyt dieťaťa, s ktorým čl. 8 ods. 1 Nariadenia Rady ES č. 2201/2003 spája právomoc súdov predmetného členského štátu na účely prijímania rozhodnutí vo veciach rodičovských práv a povinností. Tento výklad má zároveň vplyv na právomoc súdov členského štátu, v ktorom sa dieťa nachádza bez toho, aby tam malo obvyklý pobyt. Podľa čl. 13 ods. 1 Nariadenia len samotná prítomnosť zakladá právomoc totiž len vtedy, ak nemožno určiť žiadne iné miesto obvyklého pobytu dieťaťa. S prihliadnutím na znenie a ciele Nariadenia č. 2201/2003, ako aj na medzinárodné dohovory je potrebné vykladať pojem obvyklý pobyt v čl. 8 ods. 1 Nariadenia ako miesto, kde sa skutočne sústreďuje život dotknutého dieťaťa. Z vecného hľadiska môže najmä dĺžka trvania a pravidelnosť pobytu, ako aj rodinné a sociálne začlenenie dieťaťa umožniť určiť miesto obvyklého pobytu. Otázka, odkedy vykazuje pobyt dostatočne stabilnú povahu naopak závisí od okolností každej prejednávanej veci. Uviedla, že deti nenadobudli obvyklý pobyt na území Českej republiky na základe dohody rodičov. Spoločnú domácnosť s otcom detí a oboma deťmi viedli v Českej republike iba od januára 2011 do 29.5.2011. V Českej republike bola nútená žiť z dôvodu, že bola na materskej dovolenke a jediným sociálne poisteným bol otec detí. Potvrdila, že 28.8.2009 pre účely registrácie v systéme sociálneho zabezpečenia deklarovala, že býva v Českej republike a hodlá tam naďalej bývať. Ako dôvod svojho pobytu v ČR uviedla spolužitie s manželom a starostlivosť vtedy len o mal. H. G.. V prípade, že by nemala hlásený trvalý pobyt v K. R., kde sa zdržiavala s mal. H. G. jediný mesiac, neboli by jej priznali dávky štátnej sociálnej pomoci. Pokiaľ ide o tvrdenie otca, že deti boli po celú dobu pobytu na území Českej republiky plne spoločensky integrované do tohto prostredia, konštatuje, že u mal. N. Y. išlo o dobu päť mesiacov. Stabilita, ktorá umožňuje odlíšiť obvyklý pobyt od obyčajnej prítomnosti závisí od rodinného a sociálneho prostredia dieťaťa. Rodinné prostredie v podstate určujú referenčné osoby, s ktorými dieťa žije v mieste pobytu alebo udržiava pravidelné styky. V čase od 23.1.2012 do 9.5.2012 otec násilne pretrhol jej väzby s dcérou H. G. a jej súrodenecké väzby s bratom.

Sociálne začlenenie sa viaže na školskú dochádzku, priateľov, záľuby a predovšetkým na ovládanie jazyka. Zdôraznila, že H. G. v K. T. nenavštevovala predškolské zariadenie, nemala žiadne priateľky, žiadne priateľské vzťahy nenadviazala ani v predškolskom zariadení, do ktorého ju zapísal otec, keď ju neoprávnenne premiestnil a zadržoval v K. R.. Poukázala na to, že v tom čase získala opatrovnícke právo k obom deťom a to na základe predbežne vykonateľného uznesenia o nariadení predbežného opatrenia. Dňa 1.6.2012 jej bolo doručené uznesenie Okresného súdu Košice - okolie sp.zn. 19P 89/2011 z 30.5.2012, ktorým opätovne nadobudla opatrovnícke právo na základe rozhodnutia súdu. Matka ďalej uviedla, že z dokazovania vyplynulo, že svoju budúcnosť nespájali s Českou republikou. Bolo to z dôvodu osobných ambícií manžela zamestnať sa v leteckom priemysle po návrate z Brazílie a to v Nemecku. Keďže sa jednoznačne nevedel sám postarať ani o jedno zo svojich detí a jednoznačne preferoval dcéru, navrhla mu presťahovanie do A., čo odmietol z dôvodu, že investície do domu by boli vysoké a spolunažívanie dvoch generácií v dome sa mu nezdalo vhodné. V súčasnej dobe chce, aby obe deti sa presťahovali do K. R., kde by sním mali vyčlenenú jednu miestnosť v byte jeho rodičov, čo sa mu už nepríjemne nezdá. Preukázateľne mu neprekáža ani to, že sa zriekol práce v leteckom priemysle, s ktorou spájal svoju budúcnosť mimo územia ČR. Uviedla, že v prípade zákonného presťahovania detí môže ísť o prenesenie obvyklého pobytu do hostiteľského štátu, dokonca aj po krátkom období, čo vyplýva z čl. 9 ods. 1 Nariadenia č. 2201/2003, podľa ktorého si súdy členského štátu obvyklého pobytu zachovávajú ako výnimku z čl. 8 právomoc počas trojmesačného obdobia nasledujúceho po presťahovaní na zmenu rozsudku o práve styku, ktorý bol vydaný v členskom štáte pred tým, ako sa dieťa presťahovalo, ak sa nositeľ práva styku naďalej obvykle zdržiava v členskom štáte pôvodného obvyklého pobytu dieťaťa. Uvedený článok sa však vzťahuje len na veľmi osobitný prípad a v akejkoľvek inej situácii zahrňujúcej zmenu miesta je potrebné prihliadať na všetky okolnosti prejednávanej veci, najmä na spoločný úmysel rodičov usadiť sa s dieťaťom v inom štáte, čo môže byť ukazovateľom zmeny miesta obvyklého pobytu. Úmysel rodičov, že súhlasia so zákonným presťahovaním detí sa môže prejavíť napríklad zápisom dieťaťa do materskej školy. Rovnako je to v ich prípade, nakoľko presťahovanie celej domácnosti z K. T. do A. ešte v máji 2011 organizoval otec detí. Naopak odchod z bývalej bytovne v K. T. a z práce v Aero Odolená Voda zo strany otca ešte vo februári 2012 naznačil zánik obvyklého pobytu v pôvodnom štáte. Matka ďalej vyjadrila názor, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza aj z nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože súd mal striktnie aplikovať na zistený skutkový stav ust. čl. 13 písm.b/ Dohovoru, podľa ktorého bez ohľadu na ust. čl. 12 Dohovoru justičný alebo správny orgán dožiadaného štátu nemusí nariadiť návrat dieťaťa, ak osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá nesúhlasí s jeho vrátením preukáže, že existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie. Justičný alebo správny orgán môže odmietnuť nariadiť návrat dieťaťa aj vtedy, ak zistí, že dieťa nesúhlasí s návratom a ak dosiahlo vek a stupeň vyzretosti, v ktorom je vhodné zohľadniť jeho názory. V tejto súvislosti poukázala na skutočnosť, že konajúci súd nezabezpečil, aby mal. H. G. bola daná možnosť vyjadriť sa, ak sa to vzhľadom na jej vek a stupeň vyzretosti nejaví nevhodné a to podľa čl. 11 ods. 2 Nariadenia.

Otec vo vyjadrení k odvolaniu matky navrhol uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdiť. Poukázal na cieľ a predmet úpravy Dohovoru a ďalej uviedol, že matka nepreukázala nepravdivé tvrdenia o sexuálnom zneužívaní a zanedbávaní mal. H. G. a to ani predložením lekárskeho správy detského psychológa a psychiatra, ktoré len kopírovali výpoveď matky o psychickom stave maloletej po jej únose matkou späť na Slovensko a rovnako lekárske správy detského gynekológa, ktorej záver nepotvrdil pohlavné zneužívanie dievčatka. Domnieva sa, že matka po tom, čo nechala maloletú úplne zbytočne podrobiť psychiatrickému a gynekologickému vyšetreniu je ochotná urobiť čokoľvek, čo by jej následne pomohlo v súdnom konaní podporiť jej cieľ nenávratenia detí späť do Českej republiky a to aj v rozpore so záujmami detí. Poukázal predovšetkým na fakt, že dcéra sa gynekologickému vyšetreniu bránila a sama matka v odpovediach na ústnom pojednávaní nepotvrdila, že by ju alebo deti niekedy sexuálne obťažoval. Matka sa snaží využiť záver lekárskej správy psychologičky PhDr. X. A. z 12.4.2012 o mal. N. Y., že dieťa útleho veku vyžaduje predovšetkým bezpečnú vzťahovú väzbu s matkou na to, aby založila podmienku nenávratenia detí do krajiny obvyklého pobytu, pretože podľa matky by jej odlúčenie od detí, s čím si matka návrat detí do ČR neoddeliteľne spája, aj keď má možnosť sa do ČR vrátiť, by priviedlo deti do neznesiteľnej situácie. Takýto výklad by však jednoznačne legalizoval každý únos alebo neoprávnené zadržanie dieťaťa útleho veku ktoroukoľvek matkou a úplne by rozvrátil zmysel Dohovoru. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 20.6.2007 sp.zn. 30Cdo 474/2007, v ktorom súd vyslovil, že dôvody pre rozhodnutie súdu alebo iného príslušného orgánu o navrátení alebo nenavrátaní dieťaťa do miesta jeho obvyklého bydliska možno posudzovať výhradne vo vzťahu k dieťaťu

a jeho záujmom bez ohľadu na to, či by sa do miesta jeho obvyklého bydliska navrátil aj rodič, ktorý ho protiprávne premiestnil. Na tento rozsudok nadväzuje rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR z 5.3.2008 sp.zn. 5473/2007, z ktorého vyplýva, že pri úvahe, či sú splnené podmienky pre navrátenie dieťaťa nemožno argumentovať duševnou ujmom vzniknutou tým, že pokiaľ odmieta matka návrat do štátu, do ktorého majú byť deti navrátené a pokiaľ sú deti na ňu citovo naviazané, boli by navrátením do miesta ich obvyklého bydliska znovu vytrhnuté z prostredia, v ktorom sa medzitým adaptovali. Otec ďalej uviedol, že matka nepreukázala svoje tvrdenia, že nie je schopný zabezpečiť dennú starostlivosť o 19-mesačného syna v prípade návratu detí do ČR bez matky, nakoľko svoju schopnosť starostlivosti o deti preukázal starostlivosťou o dcéru H. G. počas jej pobytu bez matky u neho v K., počas ktorého zabezpečoval nielen príjem pre rodinu, ktoré musel urýchlene zmeniť práve z dôvodu, aby mohol zabezpečovať starostlivosť o dcéru, ale aj vykonával každodennú starostlivosť o maloletú a staral sa o jej všestranný duševný a telesný vývoj. Vo vzťahu k tvrdeniam matky o obvyklom pobyte detí uviedol, že nepreukázala, že by ich spoločná domácnosť bola niekedy v Slovenskej republike. Z jej výpovedí je naopak zrejmé, že to bolo viac miest v Českej republike, kde rodina postupne bývala. Rovnako je nepravdivé tvrdenie matky, že spoločnú domácnosť rodina viedla v ČR iba od januára do mája 2011. Poukázal na rozpornosť tvrdení matky aj v samotnom odvolaní, keď sama priznáva, že bola nútená žiť v Českej republike z dôvodu sociálneho poistenia rodiny, pričom aj sama priznáva, že minimálne do konca mája 2011 mali obidve deti obvyklý pobyt v Českej republike. Tvrdenia matky o tom, že súhlasil v máji 2011 s trvalým presťahovaním celej domácnosti do Č. nie je pravdivé, nakoľko došlo k prevozu len niektorých vecí osobnej potreby matky a detí z dôvodu dlhšej návštevy v Č.. V žiadnom prípade nemožno hovoriť o presťahovaní celej rodiny, pretože on v tom čase nemal ani tušenie o tom, že manželka mieni s deťmi ostať trvale v Č.. V tejto súvislosti poukázal na vyjadrenie matky na pojednávaní 23.5.2012, kde sa vyjadrovala k otázke ako mienila riešiť situáciu po jeho návrate z Brazílie. Pokiaľ matka vytykala súdu prvého stupňa, že nezabezpečil mal. H. G. možnosť vyjadriť svoj postoj k návratu do krajiny obvyklého pobytu uviedol, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením súdu v tejto otázke a považuje výsluch detí pred súdom za ďalší traumatizujúci zážitok. Matka týmto len preukazuje svoj zámer zneužiť ovplyvniteľnosť dieťaťa k zvráteniu rozhodnutia súdu. S tým súvisí aj absolútne obmedzenie kontaktu detí s ním až do vynesenia napadnutého uznesenia súdu prvého stupňa. K ovplyvniteľnosti dieťaťa v tomto veku sa vyjadril aj súdny znalec z odboru psychiatrie a špeciálnej klinickej psychológie detí a dospelých PhDr. M. S. vo svojej správe o psychologickom posúdení zo 14.6.2012, ktorú v prílohe predkladá. Otec dodal, že maloleté deti boli v priebehu konania zastúpené kolíznym opatrovníkom, ktorý sa v konaní niekoľkokrát vyjadroval. Otec ďalej poukázal na súvisiace konanie vedené na Okresnom súde Košice - okolie, v rámci ktorého sa matka opakovane domáha nariadenia predbežného opatrenia s tým, že v rovnaký deň, ako bolo vyhlásené napadnuté uznesenie o návrate maloletých detí podala matka návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým navrhovala, aby boli deti zverené do jej výlučnej starostlivosti a jemu bol zakázaný styk s nimi. Zdôraznil, že matka zavádza súd pokiaľ tvrdí, že opakovane získala opatrovnícke právo k deťom na základe rozhodnutia súdu, nakoľko výhradné právo starostlivosti o maloleté deti nikdy nemala. Zároveň oznámil, že 25.6.2012 podal návrh na súdny výkon napadnutého rozhodnutia na Okresný súd Košice I, ktoré je vedené pod sp.zn. 36Em 9/2012. Ďalej uviedol, že vo veci návrhu matky o navrátenie mal. H. G. do krajiny obvyklého pobytu do SR bolo konanie na Mestskom súde v Brne pod sp.zn. 40Nc 2501/2012 5.6.2012 zastavené. Ďalej uviedol, že sa pokúsil v dňoch 27. a 28.6.2012 spolu so svojím otcom navštíviť maloleté deti v mieste ich pobytu v SR, kde sa však matka podľa svojho tvrdenia nezdržiavala a odmietla mu uviesť, kde sa s deťmi nachádza. O tomto konaní matky sa 27.6.2012 v telefonickom rozhovore presvedčil aj ppor. H. E.D. z Obvodného oddelenia polície SR v Bidovciach. Následne, keď matka úplne vypla svoj mobilný telefón 28.6.2012 žiadal opäť políciu o pomoc, kde mu bolo povedané, že bez podania trestného oznámenia o marení výkonu úradného rozhodnutia mu polícia pomôcť nemôže, preto podal v ten istý deň na matku trestné oznámenie za prečin marenia výkonu úradného rozhodnutia. Pokiaľ matka v odvolacom návrhu žiadala, aby odvolací súd odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia do právoplatnosti rozhodnutia, poukázal na to, že uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu by nemalo oporu v zákone, konkrétne v O.s.p.. Otec k odvolaniu pripojil správu o psychologickom posúdení mal. H. G. Š. zo 14.6.2012 podanú PhDr. M. S., úradný záznam spísaný 27.6.2012 na OR PZ v Košiciach - okolie, odboru poriadkovej polície Obvodného oddelenia Policajného zboru Bidovce, zápisnicu o trestnom oznámení z 28.6.2012 Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach - okolie, odboru poriadkovej polície Obvodného oddelenia Policajného zboru Bidovce ČVS:ORP-BI-KS-2012 a výpis z mailovej korešpondencie medzi ÚPSVaR a otcom maloletých detí.

Kolízny opatrovník sa k odvolaniu matky nevyjadril.

Odvolací súd preskúmal napadnuté uznesenie spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 O.s.p. bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav, preto uznesenie podľa ust. § 221 ods. 1 písm.h/ O.s.p. zrušil a podľa ods. 2 citovaného zákonného ustanovenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis ako mal správne použiť alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil.

V prejednávanej veci sa otec maloletých detí domáhal návratu detí na územie a pod jurisdikciu Českej republiky v zmysle Dohovoru a Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27.11.2003.

Podľa článku 1 ods. 2 Ústavy SR, Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

Podľa článku 1 písm.a/ Dohovoru o občiansko-právnych aspektoch medzinárodných únosov detí publikovaného v oznámení Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky pod č. 119/2001 Z.z. prijatého Haagskou konferenciou medzinárodného práva súkromného 25.10.1980, ktorý pre Slovenskú republiku vstúpil v platnosť 1.2.2001 (ďalej len Dohovor) predmetom tohto Dohovoru je zabezpečiť okamžitý návrat detí neoprávnene premiestnených alebo zadržovaných v niektorom zmluvnom štáte.

Podľa článku 3 Dohovoru, premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa sa považuje za neoprávnené, ak a) je porušením opatrovníckeho práva, ktoré nadobudla osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba buď spoločne, alebo samostatne podľa právneho poriadku štátu, na ktorého území malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním, a b) v čase jeho premiestnenia alebo zadržania sa toto právo aj skutočne vykonávalo buď spoločne, alebo samostatne, alebo by sa takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu, či zadržaniu. Opatrovnícke právo uvedené v písm.a/ možno nadobudnúť najmä priamo zo zákona alebo na základe rozhodnutia súdu alebo správneho orgánu, alebo na základe dohody platnej podľa právneho poriadku tohto štátu.

Podľa článku 5 písm.a/ Dohovoru, opatrovnícke právo zahŕňa práva týkajúce sa starostlivosti o osobu dieťaťa a najmä právo určiť miesto jeho pobytu.

Podľa článku 12 Dohovoru, ak bolo dieťa neoprávnene premiestnené alebo zadržané podľa článku 3 a v deň začatia konania pred justičným alebo správnym orgánom zmluvného štátu, v ktorom sa dieťa nachádza, neuplynula odo dňa neoprávneného premiestnenia alebo zadržania lehota jedného roka, nariadi príslušný orgán okamžite návrat dieťaťa.

Podľa článku 13 Dohovoru, bez ohľadu na ustanovenie predchádzajúceho článku justičný alebo správny orgán dožiadaného štátu nemusí nariadiť návrat dieťaťa, ak osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá nesúhlasí s jeho vrátením, preukáže, že a) osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá mala dieťa v osobnej starostlivosti, v čase premiestnenia alebo zadržania opatrovnícke právo skutočne nevykonávala alebo, že súhlasila, či následne sa zmierila s premiestnením alebo zadržaním, alebo b) existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie. Justičný alebo správny orgán môže odmietnuť nariadiť návrat dieťaťa aj vtedy, ak zistí, že dieťa nesúhlasí s návratom, a ak dosiahlo vek a stupeň vyspelosti, v ktorom je

vhodné zohľadniť jeho názory. Pri hodnotení okolností uvedených v tomto článku justičné a správne orgány vezmú do úvahy informácie o sociálnom prostredí dieťaťa, ktoré poskytol ústredný orgán alebo iný príslušný orgán štátu obvyklého pobytu dieťaťa.

Podľa článku 19 Dohovoru, rozhodnutie podľa tohto Dohovoru nemožno považovať za rozhodnutie o určení opatrovniického práva.

Podľa článku 2 ods. 9 Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27.11.2003 (ďalej len Nariadenie), pojem „opatrovniické právo“ zahŕňa práva a povinnosti súvisiace s osobnou starostlivosťou o dieťa, najmä právo určiť miesto pobytu dieťaťa.

Podľa ods. 11 citovaného ustanovenia, pojem „neoprávnené premiestnenie alebo zadržanie“ znamená premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa, ak: a) je porušením opatrovniického práva nadobudnutého rozsudkom, zo zákona alebo dohodou, ktorá má právne účinky, podľa právneho poriadku členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním; a b) za predpokladu, že v čase premiestnenia alebo zadržania sa toto opatrovniické právo aj skutočne vykonávalo, buď spoločne alebo samostatne, alebo by sa bolo takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu alebo zadržaniu. Opatrovniické právo sa považuje za vykonávané spoločne, ak na základe rozsudku alebo zo zákona jeden nositeľ rodičovských práv a povinností nemôže rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa bez súhlasu druhého nositeľa rodičovských práv a povinností.

Podľa článku 10 Nariadenia, v prípade neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa si súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred svojím neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, zachovávajú právomoc, až kým dieťa nenadobudne obvyklý pobyt v inom členskom štáte a: a) každá osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba vykonávajúca opatrovniické právo sa zmierila s premiestnením alebo zadržaním, alebo b) dieťa malo pobyt v tomto inom členskom štáte najmenej rok potom, ako sa osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba vykonávajúca opatrovniické právo dozvedela alebo mohla dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa, dieťa sa zžilo s novým prostredím a je splnená najmenej jedna z týchto podmienok: i) do jedného roka od vtedy, ako sa nositeľ opatrovniického práva dozvedel alebo mohol dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa, sa nepodala žiadosť o vrátenie dieťaťa na príslušné orgány členského štátu, do ktorého bolo dieťa premiestnené alebo v ktorom je zadržávané; ii) nositeľ opatrovniického práva vzal späť svoju žiadosť o vrátenie a do lehoty stanovenej v bode i) sa nepodala nová žiadosť; iii) konanie na súde členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, skončilo podľa článku 11 ods. 7; iv) súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním vydali rozsudok o opatrovniickom práve, z ktorého nevyplýva povinnosť vrátiť dieťa.

Podľa článku 11 ods. 2 Nariadenia, pri uplatňovaní článkov 12 a 13 Haagskeho dohovoru z roku 1980 sa musí zabezpečiť, aby sa dieťaťu dala možnosť vyjadriť sa v konaní, ak sa to vzhľadom na jeho vek alebo stupeň vyspelosti nejaví nevhodné. Podľa ods. 4 citovaného zákonného ustanovenia, súd nemôže odmietnuť vrátiť dieťa podľa článku 13 písm.b/ Haagskeho dohovoru z roku 1980, ak sa preukáže, že sa vykonali primerané opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa po jeho vrátení.

Právna úprava problematiky návratu maloletých detí vo veciach medzinárodných únosov vychádza z Dohovoru a Nariadenia Rady ES č. 2201/2003, ktoré dopĺňa a vykonáva Haagsky dohovor a v niektorých aspektoch stanovuje členským štátom ešte prísnejšie povinnosti za účelom urýchleného návratu detí do miesta obvyklého pobytu. Základnými cieľmi uvedených právnych nástrojov je zaistiť bezodkladný návrat detí protiprávne premiestnených alebo zadržávaných v niektorom zmluvnom štáte. Premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa sa považuje za protiprávne vtedy, ak ním dôjde k porušeniu práv a starostlivosti o dieťa, ktoré má osoba, inštitúcia alebo ktorýkoľvek iný orgán podľa právneho poriadku štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním. To

však za predpokladu, že toto právo starostlivosti o dieťa (opatrovnícke právo) bolo v dobe premiestnenia alebo zadržania skutočne vykonávané alebo by bolo takto vykonávané, keby nedošlo k premiestneniu alebo zadržaniu. Potrebne je však zdôrazniť, že v tomto konaní súd rozhoduje výlučne o tom, či bude dieťa do miesta obvyklého pobytu vrátené alebo nie. Nerozhoduje ani o výchove a výžive dieťaťa ani o styku rodičov s dieťaťom. Právna úprava obsiahnutá v dohovore je pomerne jasná a striktná. Pokiaľ dôjde k protiprávnemu premiestneniu alebo zadržaniu dieťaťa a pokiaľ je podaný rodičom návrh na vrátenie dieťaťa do jedného roka od protiprávneho zadržania alebo premiestnenia musí súd nariadiť vrátenie dieťaťa do miesta jeho obvyklého pobytu. Túto povinnosť nemá len vtedy, ak je daná niektorá z výnimiek uvedených v článku 13 prípadne článku 20 Dohovoru. Článok 11 Nariadenia zároveň stanovuje, že pri rozhodovaní o návrhu na vrátenie dieťaťa je výnimka z povinnosti nariadiť návrat dieťaťa stanovená v článku 13 písm. b/ Dohovoru obmedzená na minimum, pretože aj pri existencii okolností predvídaných v tomto ustanovení musí súd nariadiť vrátenie dieťaťa, pokiaľ boli prijaté vhodné opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa po jeho návrate.

Podľa článku 3 Dohovoru sa premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa považuje za neoprávnené, v prípade, ak bolo porušené opatrovnícke právo, ktoré nadobudla osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba podľa právneho poriadku štátu, na území ktorého malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním a zároveň sa toto právo aj skutočne vykonávalo spoločne alebo samostatne alebo by sa bolo vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu či zadržaniu. Súd prvého stupňa sa však dôsledne nezaoberal skutočnosťami týkajúcimi sa opatrovníckeho práva k deťom podľa právneho poriadku Českej republiky a teda, či obaja rodičia majú právo určiť miesto pobytu dieťaťa spoločne alebo, či tak môžu urobiť samostatne bez súhlasu druhého rodiča, prípadne rozhodnutia súdu. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že obvyklý pobyt maloletých detí v tomto prípade bezprostredne pred zadržaním detí na území SR bol v Českej republike a v tomto smere v celom rozsahu poukazuje na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa v tejto časti. Odvolacie námietky matky sú v tomto smere nedôvodné vzájomne si rozporujúce a nemajúce podklad v zistenom skutkovom stave, pričom sa mylne domnieva, že pre ustálenie obvyklého pobytu detí sú podstatné skutočnosti, ktoré nastali po neoprávnenom zadržaní detí na území SR. Odvolací súd opätovne zdôrazňuje, že obvyklý pobyt detí v rámci aplikácie Dohovoru sa podľa jeho článku 3 zisťuje podľa okolností, ktoré tu boli bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním detí na území iného štátu. Pojem obvyklého pobytu, ktorý zaviedla do terminológie Medzinárodného práva súkromného Haagská konferencia prostredníctvom dohovorov a nikdy ho nedefinovala nevymedzujú ani zákony Slovenskej republiky. Nemožno ho stotožňovať s pojmom trvalý pobyt ani s pojmom bydlisko. Súd pri posúdení otázky, či má osoba obvyklý pobyt na území určitého členského štátu musí brať do úvahy všetky relevantné skutočnosti konkrétneho prípadu. Pojem obvyklého pobytu dieťaťa však zdefinoval rozsudok Súdného dvora z 2.4.2009 vo veci C-523/07 tak, že mu zodpovedá miesto, ktoré odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia. Na tento účel treba vziať do úvahy najmä trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody pobytu na území členského štátu a presťahovanie rodiny do tohto štátu, štátnu príslušnosť dieťaťa, miesto a podmienky školskej dochádzky, jazykové znalosti, ako aj rodinné a sociálne väzby, ktoré dieťa udržiava v danom štáte. Z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa nepochybne vyplynulo, že rodičia maloletých detí viedli spoločnú domácnosť bezprostredne pred zadržaním detí na území Slovenskej republiky v Českej republike tak, ako konštatoval súd prvého stupňa v napadnutom uznesení. Faktické zadržanie detí na území Slovenska preto nezakladá ich obvyklý pobyt. Dočasné, či protiprávne opatrenie čo i len jedného z rodičov na pobyte detí nič nemenia. Pre úplnosť odvolací súd vo vzťahu k odvolacej argumentácii matky týkajúcej sa opatrovníckeho práva považuje za potrebné dodať, že výlučné opatrovnícke právo nemôže získať žiaden z rodičov nariadením predbežného opatrenia, ktorým sa zásadne neprejudikujú práva a povinnosti účastníkov konania vo veci samej, má len dočasnú povahu a je len zabezpečovacím prostriedkom v občianskom súdnom konaní slúžiacim na dočasné zabezpečenie ochrany porušených alebo ohrozených práv účastníkov konania. Zároveň je potrebné podotknúť, že podľa platnej právnej úpravy v Slovenskej republike (zák. č. 36/2005 Z.z. o rodine) ani právoplatný rozsudok o zverení detí do starostlivosti jedného z rodičov nemá za následok stratu rodičovských práv a povinností druhého rodiča k maloletým deťom s tým, že obaja rodičia sú oprávnení rozhodovať o bežných veciach samostatne, avšak o podstatných veciach súvisiacich s výkonom rodičovských práv a povinností sa musia dohodnúť a ak sa nedohodnú, rozhodne na návrh niektorého z nich súd (§ 35 Zákona o rodine) s tým, že rozhodnutie o vysťahovaní maloletého dieťaťa do cudziny je považované za podstatnú vec.

Ďalšou podstatnou skutočnosťou, ktorou je potrebné sa zaoberať v rámci rozhodovania o návrate detí do krajiny obvyklého pobytu, ako už bolo vyššie uvedené, po zistení jednak obvyklého pobytu detí bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním a existencie a výkonu opatrovníckeho práva, či neexistujú skutočnosti pre ktoré nemusí justičný orgán dožiadaného štátu nariadiť návrat dieťaťa vyplývajúce z článku 13 Dohovoru. Súd prvého stupňa sa síce vysporiadal s podmienkou uvedenou v článku 13 písm. a/ Dohovoru, ale nedostatočne zistil skutkový stav vo vzťahu k splneniu alebo nesplneniu podmienky uvedenej pod písm. b/ cit. ust. Dohovoru, i keď tento článok Dohovoru citoval, dôsledne z neho nevychádzal a obmedzil sa len na skonštatovanie, že výnimky v ňom uvedené matka dieťaťa nepreukázala. K tomu, aby súd mohol zhodnotiť, či sú alebo nie sú dané okolnosti uvedené v tomto článku, ktoré matka v priebehu konania tvrdila a preukazovala predpokladá (posledná veta tohto článku), že justičné (a správne) orgány vezmú do úvahy informácie o sociálnom prostredí dieťaťa, ktoré poskytol ústredný orgán alebo iný príslušný orgán štátu obvyklého pobytu dieťaťa. Práve týmto zmluvné štáty sledujú, aby aj v prípade, ak už došlo k neoprávnenému premiestneniu alebo zadržaniu dieťaťa do iného zmluvného štátu a bolo porušené opatrovnícke právo jedného z rodičov boli v maximálnej miere chránené práva a oprávnené záujmy maloletého dieťaťa, ktorá zásada je vyjadrená i vete druhej článku 13, kedy možno (tiež) návrat odmietnuť. Pod sociálnym prostredím treba rozumieť celkové sociálne pomery maloletého dieťaťa v mieste obvyklého pobytu, t.j. kým a ako by bola zabezpečená starostlivosť o dieťa, schopnosť zabezpečenia osobnej starostlivosti o dieťa, o jeho výživu, výchovu, spôsob jej zabezpečenia s prihliadnutím na potreby vzhľadom na jeho vek, zdravotný stav, vzájomné citové vzťahy medzi rodičmi a rodičmi a dieťaťom, prípadne inými osobami. Bez dôsledného posúdenia kompletných informácií o týchto skutočnostiach, k zhodnoteniu existencie dôvodov uvedených v článku 13 Dohovoru je podľa názoru odvolacieho súdu právne posúdenie veci súdom prvého stupňa nesprávne. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že bydlisko rodiny na území Českej republiky už neexistuje, otec detí býva u svojich rodičov v trojizbovom byte, v ktorom má k dispozícii jednu izbu a z uvedeného nie je zrejmé, v akom prostredí by sa mala zdržiavať matka spolu s deťmi, ktorá má právo zabezpečovať starostlivosť o deti aj po ich eventuálnom návrate do miesta obvyklého pobytu a teda, či otec zabezpečil vhodné podmienky pre návrat detí a matky do miesta obvyklého pobytu. Z hľadiska aplikácie Dohovoru je nutné garantovať ochranu zákonných a ústavných práv dieťaťa, ktorého záujmy majú prvoradú dôležitosť (ako prehlásili zmluvné štáty v Preambule k Dohovoru), v konkrétnej veci čo najúplnejšie zisteným skutkovým stavom a rovnako z neho starostlivo odvodeným právnym posúdením veci, preto musia byť eliminujúce dôvody návratu dieťaťa do miesta obvyklého pobytu zistené a objasnené natoľko dostatočne, aby hrozba vážneho nebezpečenstva fyzickej alebo duševnej ujmy, prípadne neznesiteľná situácia z prikázaného návratu boli čo najvyššou mierou pravdepodobnosti vylúčené. Zároveň je potrebné dodať, že eliminujúce dôvody návratu detí do miesta obvyklého pobytu v zmysle článku 13 písm. b/ Dohovoru nemôžu byť dávané do súvislosti s prípadným odmietaním matky detí vrátiť sa do miesta obvyklého pobytu, pretože v opačnom prípade by bola aplikácia Dohovoru v podstate vylúčená.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že rozhodnutie súdu prvého stupňa spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, preto odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, ktorého úlohou bude vykonať dokazovanie v naznačenom smere a vo veci opäť rozhodnúť.

Vzhľadom na to, že rozhodnutie súdu prvého stupňa bolo zrušené, odvolací súd nerozhodoval o návrhu matky na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia, pretože uvedené rozhodnutie stratilo opodstatnenie, avšak je potrebné zdôrazniť, že uvedený návrh by musel odvolací súd zamietnuť, nakoľko Občiansky súdny poriadok nemá ustanovenia, ktoré by umožňovali odvolaciemu súdu vykonateľnosť uznesenia odložiť. Odvolací súd však nepovažuje za vhodné stanovenie lehoty na splnenie povinnosti vyplývajúcej z uznesenia o návrate maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu pred právoplatnosťou uznesenia, pretože proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa je prípustné odvolanie a v prípade výkonu rozhodnutia neprávoplatného, ale vykonateľného navrátením detí do krajiny obvyklého pobytu by sa rozhodnutie o prípadnom odvolaní stalo bezpredmetným.

Odvolací súd ďalej považoval za potrebné vyjadriť sa aj k ďalším odvolacím argumentom matky. Pokiaľ matka namietala nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorá podľa nej vyplýva z toho, že súd prvého stupňa hrubo porušil záväzné ustanovenia Dohovoru o právach dieťaťa prijatého 20.11.1989

v New Yorku, konkrétne článok 3 ods. 1, článok 12 ods. 1, článok 19 ods. 1, odvolací súd dodáva, že práva dieťaťa vyplývajúce z Dohovoru o právach dieťaťa sú v právnom poriadku Slovenskej republiky garantované Zákonom o rodine, ako aj Ústavou, pričom aj Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí v Preambule uznáva, že záujmy dieťaťa majú prvoradú dôležitosť, preto poukazovanie na Dohovor o právach dieťaťa v tejto prejednávanej veci bolo nadbytočné a v konečnom dôsledku nie je možné z neho odvodiť nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa. Rovnako právne úvahy týkajúce sa obvyklého pobytu dieťaťa s poukazom na články 8 ods. 1, 9 ods. 1 a 13 Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 nemajú žiadnu súvislosť s prejednanou vecou, nakoľko uvedené články riešia právomoc súdu v konaniach týkajúcich sa výkonu rodičovských práv a povinností. Pokiaľ ide o odvolaciu námietku, že konajúci súd nezabezpečil mal. H. G. možnosť vyjadriť sa odvolací súd poukazuje na článok 11 ods. 2 Nariadenia, z ktorého vyplýva, že pri uplatnení článkov 12 a 13 Haagského dohovoru z r. 1980 sa musí zabezpečiť, aby sa dieťaťu dala možnosť vyjadriť sa v konaní, ak sa to vzhľadom na jeho vek alebo stupeň vyspelosti nejaví nevhodné. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že vzhľadom na vek maloletej, ktorá má štyri roky nie je vhodné maloletú vypočuť, pretože nie je schopná samostatne prejavíť svoj názor. Vo vnútroštátnych predpisoch je toto právo formulované v ust. § 43 ods. 1 Zákona o rodine a spôsob, akým je potrebné zistiť názor maloletého dieťaťa ustanovuje § 100 ods. 3 O.s.p., ktorým je 1/ zisťovanie názoru maloletého prostredníctvom zástupcu maloletého, 2/ zisťovanie názoru maloletého prostredníctvom príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a 3/ zisťovanie názoru maloletého priamo súdom. V každom prípade však ide o zisťovanie názoru maloletého dieťaťa, ktorý nemôže byť zamieňaný s názorom zástupcu prípadne príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately. Vo vzťahu k návrhu matky na vykonanie znaleckého dokazovania z odboru detskej psychiatrie na zistenie duševného rozpoloženia mal. H. G. a posúdenie, či zotrvanie maloletej v krajine jej údajného obvyklého pobytu v Českej republike nepredstavuje pre maloletú vážne nebezpečenstvo psychickej ujmy a neprivedie ju do neznesiteľnej situácie odvolací súd konštatuje, že znalecké dokazovanie z odboru detskej psychiatrie môže byť zamerané len na zistenie, či maloletá trpí psychiatrickou diagnózou, pretože znalecké dokazovanie je možné nariadiť len za účelom zistenia skutočností, na ktoré sú potrebné odborné znalosti a znalci zásadne nepatrí vyjadrovať názor na prejednanú vec, prípadne navrhovať úpravu pomerov účastníkov konania a už vôbec nemôže posúdiť, či zotrvanie dieťaťa v krajine obvyklého pobytu predstavuje pre dieťa vážne nebezpečenstvo psychickej ujmy a neprivedie ho do neznesiteľnej situácie, ktoré skutočnosti posudzuje súd v rámci hodnotenia dôkazov. Tiež je potrebné zdôrazniť, že znalecký posudok je len jedným z dôkazných prostriedkov, ktorý má rovnakú dôkaznú silu ako ostatné dôkazy, nie je možné ho priorizovať a ako každý dôkaz je potrebné hodnotiť ho podľa § 132 O.s.p. jednotlivo ako aj v súvislosti s ďalšími vykonanými dôkazmi.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.